

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู สำหรับนิสิตปฏิบัติการสอน
และฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง

คุยฉินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคุยฉินพนธ์บัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ธันวาคม 2553

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุณิพนธ์ ได้พิจารณา
คุณิพนธ์ของ วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคุณิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

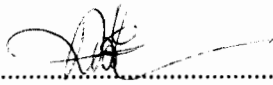
คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

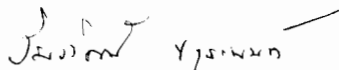
.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ เพชรชื่น)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุณิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษาคุณิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกสิกร)

วันที่ 28 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมคุณิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2552

ประกาศคุณูปการ

คุณุณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาแนะนำแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานวิจัยฉบับนี้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ เพชรชื่น ประธานคณะกรรมการสอบคุณุณิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์ กรรมการสอบคุณุณิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บำเรอราช กรรมการสอบคุณุณิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง ทำให้คุณุณิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการเรียนรู้ และกรรมการบริหารหลักสูตรสาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัย และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์ในด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อการวิจัย ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบเครื่องมือและโครงร่างหลักสูตร

ขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะร่วมผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน นิสิตปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) ปีการศึกษา 2553 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณญาติพี่น้องรวมทั้งเพื่อน ๆ และบุคคลอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

เนื่องจากคุณุณิพนธ์ฉบับนี้ส่วนหนึ่งได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมคุณุณิพนธ์ระดับปริญญาเอก จากฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

คุณค่าและประโยชน์ของคุณุณิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแด่ บพการี บรพอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง

51811001: สาขาวิชา: หลักสูตรและการสอน; กศ.ค. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม/ สมรรถนะ/ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู สำหรับนิสิตปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (THE DEVELOPMENT OF TRAINING CURRICULUM TO REINFORCE TEACHER'S PROFESSIONAL COMPETENCY FOR INTERNSHIP IN EDUCATION PROGRAMS OF BACHELOR DEGREE, 5 YEARS, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY) คณะกรรมการควบคุมคุรุภัณฑ์: วิจิต สุรัตน์เรืองชัย, กศ.ค., ไพรัตน์ วงษ์นาม, ค.ค. 342 หน้า. ปี พ.ศ. 2553.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู สำหรับนิสิตปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู สำหรับนิสิตปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3) เพื่อศึกษาความคงทนด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 การออกแบบและพัฒนา ขั้นที่ 3 การทดลองภาคสนาม ทดลองใช้หลักสูตรนำร่องโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการกับกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน และใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และขั้นที่ 4 ศึกษาความคงทน โดยใช้แบบแผนการทดลอง One - Group Pretest - Posttest Design เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู สมรรถนะวิชาชีพครู และเจตคติต่ออาชีพครู ก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้สถิติทดสอบ *t-test* (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู สำหรับนิสิตปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีองค์ประกอบของหลักสูตรดังนี้ สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล 2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.96 และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรโดยรวมเท่ากับ 0.98 และสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตผู้เข้ารับการฝึกอบรม ด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู ด้านสมรรถนะวิชาชีพครู และด้านเจตคติต่ออาชีพครู หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาคงทนด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นไปแล้ว 2 สัปดาห์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู สูงกว่าหลังการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

51811001: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTION; Ed.D.

(CURRICULUM AND INSTRUCTION)

KEYWORDS: TEACHER PROFESSIONAL / COMPETENCY/ TRAINING CURRICULUM

WACHARAPATR TECHAWATTANASIRIDUMRONG: THE DEVELOPMENT OF TRAINING CURRICULUM TO REINFORCE TEACHER'S PROFESSIONAL COMPETENCY FOR INTERNSHIP IN EDUCATION PROGRAMS OF BACHELOR DEGREE, 5 YEARS, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY. ADVISORY COMMITTEE: VICHIT SURATREUNGCHAI, Ed.D., PRIRAT WONGNAM, Ph.D. 342 P. 2010.

The purposes of the research were 1) to develop the training curriculum to reinforce teacher's professional competency for internship students. 2) to evaluate the efficiency of the curriculum which has been developed. 3) to study the retention professional competency in term of knowledge as a teacher. The research process is made through 4 steps namely 1) Study and analysis; 2) Design and development; 3) Field test; and 4) Study the retention.

The curriculum has been tried out by mean of action research, with a target group of 15 teachers. And it was evaluated, by mean of "One-Group Pretest & Posttest Design" with the target group of 30 teachers in order to compare the differences of scores on professional teaching knowledge, professional teaching competency and attitudes towards profession as a teacher by means of t-test dependent sample.

The result of the research are 1) the training curriculum to reinforce teacher's professional competency for internship in education programs of bachelor degree which composed of rationale, curriculum objectives, training modules, training activities and evaluation. 2) The result of the efficiency of the training curriculum is appropriate at the average ($\bar{X}$) 4.96 with the item objective of congruency between total factors of curriculum is 0.98 and the professional teacher competency of the student trainees on knowledge in teacher professional, teacher professional competency and attitude towards teacher career after the training is higher than the before training at the statistic significant of .05 level. And 3) the result of the study on the enduring knowledge about teacher professional after 2 weeks of the training shows that the score average of teacher professional knowledge is higher than the after training at the statistic significant of .05 level.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมุติฐานของการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
การพัฒนาหลักสูตร.....	15
การประเมินหลักสูตร.....	35
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฝึกอบรม.....	60
การศึกษาสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา.....	80
การพัฒนาวิชาชีพครู.....	97
หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี).....	106
แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้.....	136
แนวคิดการจัดกิจกรรมตามแนวนุชนิยม.....	156
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	168
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	186
การดำเนินงาน ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ (Study and Analysis).....	188
การดำเนินงาน ขั้นที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development).....	194

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การดำเนินงาน ขั้นที่ 3 การทดลองภาคสนาม (Field Test).....	201
การดำเนินงาน ขั้นที่ 4 ศึกษาความคงทน (Study the Retention).....	213
4 ผลการวิจัย.....	215
ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู สำหรับนิสิตปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	215
ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ วิชาชีพครู สำหรับนิสิตปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	224
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	237
สรุปผลการวิจัย.....	237
อภิปรายผล.....	238
ข้อเสนอแนะ.....	244
บรรณานุกรม.....	246
ภาคผนวก.....	256
ภาคผนวก ก.....	257
ภาคผนวก ข.....	261
ภาคผนวก ค.....	283
ภาคผนวก ง.....	304
ภาคผนวก จ.....	321
ภาคผนวก ฉ.....	329
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	342

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การเชื่อมโยงระหว่างการประเมินหลักโดยใช้ CIPP Model เพื่อพัฒนาหลักสูตร.....	56
2 มาตรฐานวิชาชีพครู.....	87
3 การฝึกปฏิบัติระหว่างเรียน.....	92
4 แบบแผนการทดลอง.....	203
5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	204
6 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	216
7 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	221
8 แสดงคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบประเมินหลักสูตรระหว่าง การทดลองใช้หลักสูตรนาร่อง (N = 15).....	225
9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู.....	226
10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านเจตคติต่ออาชีพครู โดยนิสิต... ..	230
11 เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู สมรรถนะ วิชาชีพครูและเจตคติต่ออาชีพครู ก่อนและหลังการฝึกอบรม ของนิสิตผู้เข้ารับ การฝึกอบรม.....	232
12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร (N = 38).....	233
13 เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู หลังทดสอบ และหลังทดสอบ 2 สัปดาห์ ของนิสิตผู้เข้ารับการฝึกอบรม.....	236
14 ค่าความเหมาะสมรายข้อ และค่าความสอดคล้องรายข้อของแบบประเมินหลักสูตร ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรนาร่อง.....	322
15 ผลการตรวจสอบแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู.....	323
16 ค่าความยากง่ายรายข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ วัดความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู.....	325
17 ค่าความเหมาะสมรายข้อ และค่าความสอดคล้องรายข้อของแบบประเมิน สมรรถนะวิชาชีพครู.....	326

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
18 ค่าความเหมาะสมรายข้อ ค่าความสอดคล้องรายข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่ออาชีพครู.....	327
19 ค่าความเหมาะสมรายข้อ และค่าความสอดคล้องรายข้อของแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรฝึกอบรม.....	328

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่.....	21
3 องค์ประกอบของหลักสูตร.....	23
4 องค์ประกอบของหลักสูตรตามแนวคิดของ Saylor and Alexander.....	24
5 รูปแบบการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Tyler.....	27
6 รูปแบบการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Taba.....	30
7 รูปแบบการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Saylor and Learning.....	31
8 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Tyler.....	44
9 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Stake and Armstrung.....	46
10 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจของ Stufflebeam.....	49
11 รูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจของ Stufflebeam.....	50
12 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Provus.....	54
13 กระบวนการของการฝึกอบรม รัชชัย สันติวงษ์.....	69
14 แบบจำลองการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ ชูชัย สมบัติไกร.....	70
15 ระบบการฝึกอบรมและพัฒนาของ Tracey.....	71
16 แบบจำลองระบบการฝึกอบรมตามแนวคิดของ Cascio.....	72
17 แบบจำลองระบบการฝึกอบรมตามแนวคิดของ Dessler.....	73
18 แบบจำลองระบบการฝึกอบรมตามแนวคิดของ Patrick.....	75
19 แบบจำลอง The High-IMPACT Training Model.....	76
20 แสดงคุณลักษณะของวิชาชีพชั้นสูง : วิชาชีพครูรุ่นใหม่สู่วิชาชีพชั้นสูง.....	102
21 แสดงความสัมพันธ์ของความรู้ของครู.....	105
22 ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectionism Theory).....	145
23 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู.....	187